Національний технічний університет України
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Кафедра
психології та педагогіки

Психологія життєвого середовища
Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни	
Рівень вищої освіти	*Третій (освітньо-науковий)*
Галузь знань	*05 Соціальні та поведінкові науки*
Спеціальність	*053 Психологія*
Освітньо-наукова програма	*Психологія*
Статус дисципліни	*Нормативна*
Форма навчання	*очна (денна)*
Рік підготовки, семестр	*2 курс, другий (весняний) семестр*
Обсяг дисципліни	*4 кред. ЄКТС / 120 годин* *лекції – 9 годин, семінарські – 9 годин,* *самостійна робота – 102 години*
Семестровий контроль/ контрольні заходи	*Залік / модульна контрольна робота*
Розклад занять	*https://my.kpi.ua та https://schedule.kpi.ua*
Мова викладання	*Українська*
Інформація про керівника курсу / викладачів	*Лектор і практичні: доцент, к. психол. н., доцент кафедри психології та педагогіки Блохіна Ірина Олександрівна,*

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчання та результати навчання

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Психологія життєвого середовища» є багатоаспектність проявів екологічної свідомості особистості, вплив просторового середовища (природнього і штучного) на психіку людини.

Відповідно до вимог ОНП **метою дисципліни** є формування у здобувачів вищої освіти:

- здатності переосмислювати наявне та створювати нове цілісне психологічне знання;
- здатність проводити критичний аналіз, оцінку й синтез нових ідей та соціально-психологічних явищ;
- здатності ефективно будувати діяльність на основі екологічного підходу до середовища і людини;
- здатності забезпечувати саморозвиток і самовдосконалення шляхом наукової рефлексії актуальних теоретико-методологічних проблем психології.

Відповідно до вимог освітньо-наукової програми метою дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти:

Загальних компетентностей:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 1);
- здатність проводити критичний аналіз, оцінку й синтез нових та складних ідей та соціально-психологічних явищ (ЗК 2).

Фахових компетентностей:

• здатність застосовувати нові технології та інструменти, сучасні цифрові технології, бази даних та інші ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та викладацькій діяльності (ФК 6);

• здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності (ФК 9);

• здатність використовувати адекватні методи ефективної взаємодії зі представниками різних груп (соціальних, культурних і професійних) (ФК 13);

• здатність працювати в команді, формувати позитивні стосунки з колегами (ФК 14).

Програмні результати навчання:

- мати передові концептуальні та методологічні знання щодо обраної для дослідження проблеми у сфері психології / на межі предметних галузей, а також дослідницькі уміння, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з психології (ПРН 1);
- виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, формулювати і перевіряти гіпотези, визначати чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження (ПРН 3);
- критично і системно оцінювати результати власної науково-дослідної роботи і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми, визначати перспективи подальших наукових розвідок (ПРН 6);
- виявляти проблеми й суперечності, аналізувати психологічні явища й процеси соціальної дійсності (ПРН 14);
- використовувати знання соціокультурної та прагматичної парадигм для оптимізації міжкультурної взаємодії (ПРН 17);
- екстраполювати психологічні знання на широке коло процесів дослідницько- інноваційної діяльності (ПРН 18).

Комунікація з викладачем можлива та заохочуватиметься на навчальних заняттях, а також у межах консультацій з викладачем, які проводяться за графіком, доступним на сайті кафедри психології та педагогіки. До того ж для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта blokhina.iryna@lll.kpi.ua, месенджер Telegram t.me/blokhinairina.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни здобувачу вищої освіти бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами даних наукових інститутів та бібліотек.

Дисципліна вивчається після опанування дисциплін «Філософські засади наукової діяльності», «Іноземна мова для наукової діяльності. Частина 1. Наукові дослідження», «Іноземна мова для наукової діяльності. Частина 2. Наукова комунікація», «Теоретичні і методологічні проблеми психології», «Актуальні проблеми педагогіки вищої школи», «Психологія соціальних явищ», «Організація науково-інноваційної діяльності», що входять до циклу обов'язкових (нормативних) дисциплін ОП.

Вивчення дисципліни дозволить опановувати дисципліну «Психологічний стрес: розвиток і подолання», яка належить до навчальних дисциплін за вибором.

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СР
1	2	3	4	5
Тема 1. Сприйняття життєвого середовища	**14**	2	2	10
Тема 2. Навколишній простір як система	**14**	2	2	10
Тема 3. Навколишнє середовище і міжособистісні відносини	**12**	2	-	10
Тема 4. Територіальна поведінка людини	**12**	-	2	10
Тема 5. Житлове середовище і взаємовідносини між сусідами	**14**	-	-	14
Тема 6. Умовно-невербальні сигнали в навколишньому середовищі	**14**	-	2	12
Тема 7. Психологія гендерних відмінностей	**15**	1	-	14
Тема 8. Психологічні складові якості життя	**15**	2	1	12
Підготовка до МКР	**4**			4
Підготовка до заліку	**6**			6
Всього годин	**120**	**9**	**9**	**102**

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацьовувати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1. Базова література

1. Бацилєва О. В., Пузь І. В. Прикладні аспекти психології: Екологічна психологія для здобувачів вищої освіти освітньої програми «Психологія» : навч. посіб. Вінниця, 2019. 195 с.
2. Гаврилюк І. Емпірична експлікація суверенності психологічного простору в показниках соціального самоконтролю особистості. Психологічні перспективи, Вип. 33, 2019, С. 10–23. DOI: https://doi.org/10.29038/2227-1376-2019-33-49-65.
3. Екологічна психологія : хрестоматія / за ред. Ю. М. Швалба. Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2018. 224 с.
4. Косенко Д., Наконечна Г., Седоченко А. Новий освітній простір. Мотивуючий простір. Інформаційний посібник, 2019. Режим доступу: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/407/NOP_Motivuyuchiy-prostir.pdf
5. Психологія життєвого середовища: комплекс навчально-методичного забезпечення для підготовки аспірантів за спеціальністю 053 «Психологія» Укл.: Ложкін Г.В., Блохіна І.О. К. : НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», 2016. 28 с. Режим доступу: http://psy.kpi.ua/wp-content/uploads/2017/02/Psyhologiya_jittevogo_seredovisha-1.pdf
6. Соціально-психологічні засади становлення екологічно орієнтованого способу життя особистості: монографія / за ред. Ю.М. Швалба. К.: Педагогічна думка, 2015. 216 с. Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/view/divisions/lep/
7. Lloyd, S. , Gifford, R. Qualitative research and the future of environmental psychology (2024) Journal of Environmental Psychology
8. Macura B, Suškevičs M, Garside R, Hannes K, Rees R, Rodela R 2019. Systematic reviews of qualitative evidence for environmental policy and management: an overview of different methodological options. Environ. Evid. 8:124
9. Ratcliffe, E. , Ogunbode, C. , Wilkie, S. On the importance of qualitative research in environmental psychology (2024) Journal of Environmental Psychology

4.2. Допоміжна література:

1. Божко Ю. Мотиваційно-когнітивні кореляти психологічної суверенності особистості програміста: дис. … канд. психол. н.: 19.00.01. Київ, 2017. 252 с.
2. Волинчук О.В. взаємозв'язок емпатії та суверенності психологічного простору студентів. Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2021. №4. С. 87-92. DOI https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2021.4.17
3. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження : колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. 488 с. Режим доступу: http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Kaf_zdor_ta_korr_os/Zagalna_teorija_zdorovia_i_zdorviazberegennja.pdf
4. Карелін П. А. Досвід розроблення опитувальника «Конфігурування психологічних меж особистості» [Електронний ресурс]. Psychological Prospects. 2017. Issue 29. P. 92-104. Режим доступу: http://psychoprospects.eenu.edu.ua/index.php/psychoprospects/issue/view/10
5. Кірсанова С. С. Формування готовності студентської молоді до міжособистісної взаємодії в полікультурному середовищі педагогічного університету. Дис. … канд. пед. наук за спеціальністю 13.00.07 – «Теорія та методика виховання». Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, Мелітополь, 2021. 314 с. Режим доступу: https://npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/dicer/%D0%9A_26.053.09/Kirsanova.pdf
6. Ложкін Г.В., Васильченко-Деружко К.А. Благополуччя особистості в системі психологічного знання. Габітус. Науковий журнал з соціології та психології. Випуск 24. Т. 2. 2021. С. 50-54. DOI https://doi.org/10.32843/2663- 5208.2021.24.2.9
7. Francis HEYLIGHEN, Complexity and Information Overload in Society: why increasing efficiency leads to decreasing control, 2020.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на СР)
1.	**Тема 1. Сприйняття життєвого середовища (2 год.)** Особливості сприймання навколишнього середовища людиною. Просторовий досвід. Поняття емоційної ідентифікації з елементами навколишнього середовища. Ментальні карти. Підхід У. Іттельсона до аналізу взаємодії людини з навколишнім середовищем. Урбанізоване середовище і сприйняття. «Модель лінз» Е. Брунсвіка. Застосування ідей Е. Брунсвіка для вирішення практичних завдань, пов'язаних із сприйманням людиною навколишнього середовища. Аналіз ділянки навколишнього середовища з позиції теорії Е. Брунсвіка. **Завдання на СР:** 1. Розкрити особливості сприймання навколишнього середовища людиною. 2. Охарактеризувати поняття емоційної ідентифікації з елементами навколишнього середовища. 3. Розкрити роль смислової наповненості навколишнього середовища для людини. 4. Розкрити сутність екологічного підходу у моделі Д. Гібсона. 5. Розкрийте зміст поняття «екологічна валідність».
2.	**Тема 2. Навколишній простір як система (2 год.)** Специфіка психологічного розуміння навколишнього середовища. Види навколишнього середовища. Підходи до класифікації видів середовища Г.М. Андрєєвої, Т.М. Дрідзе.

	Перенасичене середовище. Стресовий вплив навколишнього середовища. Теорії Г. Зіммеля и Д. Міллера. Організація простору і поведінки. Поняття просторової поведінки. Типи просторових зон за Е. Холлом: інтимна, власне особиста, соціально-консультативна та публічна. Вторгнення в особистісний простір людини. Опанування дитиною навколишнього простору. Феномен психологічного простору. Територіальність. Класифікація типів територій І. Альтмана (первинні, вторинні, суспільні). Маркування і персоналізація простору. **Завдання на СР:** 1.Визначити специфічні особливості психологічного розуміння навколишнього середовища. 2.Охарактеризувати види навколишнього середовища. 3.Проаналізувати підходи до класифікації видів середовища. 4. Розкрити зміст поняття «просторова поведінка». 5. Охарактеризувати феномен психологічного простору.
3.	**Тема 3. Навколишнє середовище і міжособистісні відносини (2 год.)** Соціальна взаємодія в середовищі проживання людини. Встановлення контактів. Знайомі і незнайомі. Дистанція взаємодії. Тиск середовища та норми поведінки. Приватність. Типологія приватності А. Вестіна: самотність, близькість, анонімність, скритність. Краудінг. Вплив краудінга на стан і поведінку людини. **Завдання на СР:** 1.Охарактеризувати специфічні особливості соціальної взаємодії в середовищі проживання людини. 2. Визначити значення дистанції взаємодії. 3. Розкрити зміст поняття «приватність» 4. Охарактеризувати типологію приватності А. Вестіна. 5. Визначити вплив краудінга на стан і поведінку людини.
4.	**Тема 7. Психологія гендерних відмінностей (1 год.)** Концептуальна сутність понять «стать» і «гендер». Механізми і джерела соціального конструювання гендеру. Парадигми і моделі вивчення фемінності / маскулінності. Біполярна модель маскулінності / фемінності. Ортогональна модель маскулінності / фемінності. Неортогональної модель маскулінності / фемінності. Теорія гендерної схеми. **Завдання на СР:** 1.Охарактеризувати основні підходи до визначення поняття «стать». 2.Охарактеризувати основні підходи до визначення поняття «гендер». 3.Охарактеризувати основні підходи до визначення поняття «фемінність» 4.Охарактеризувати основні підходи до визначення поняття «маскулінність».
5.	**Тема 8. Психологічні складові якості життя (2 год.)** Поняття «якість життя». Концепція якості життя. Психологічні критерії якості життя. Психологічний потенціал населення. Оцінка соціального самопочуття. Система психологічних показників якості життя: благополуччя, самореалізація, задоволеність, особистісна безпека. **Завдання на СР:** 1.Розкрити зміст поняття «якість життя». 2. Охарактеризувати психологічні критерії якості життя. 3. Охарактеризувати концепцію якості життя. 4. Проаналізувати психологічні показники якості життя: - благополуччя, - самореалізація, - задоволеність, - особистісна безпека.

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять, сформувати у здобувачів вищої освіти**:**

- уміння працювати з психологічною літературою, готувати виступи, формулювати та відстоювати свою позицію, брати активну участь у дискусії;

- проводити критичний аналіз, оцінку і синтез соціально-психологічних явищ;
- уміння аналізувати побудову діяльності на основі екологічного підходу до середовища і людини;
- уміння аналізувати вплив просторового середовища (природнього і штучного) на психіку людини;
- досвід володіння активними прийомами управління дискусією.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СР)
1.	**Тема 1. Сприйняття життєвого середовища (2 год.)** 1**.**Охарактеризуйте підхід до аналізу структури середовища людини Н. Ф. Реймерса. 2. Охарактеризуйте екологічні фактори (абіотичні, біотичні, антропогенні), до дії яких людина змушена пристосовуватися. 3. Розкрийте суть моделі лінз Е.Брунсвіка. 4. Розкрийте сутність екологічного підходу у моделі Д. Гібсона. 5. Розкрийте зміст поняття «екологічна валідність». **Завдання на СР:** 1.Охарактеризувати поняття емоційної ідентифікації з елементами навколишнього середовища. 2. Розкрити роль смислової наповненості навколишнього середовища для людини.
2.	**Тема 2. Навколишній простір як система (2 год.)** 1.Визначте особливості психологічного розуміння навколишнього середовища. 2.Охарактеризуйте підхід до класифікації видів середовища Г.М. Андрєєвої. 3. Охарактеризуйте підхід до класифікації видів середовища Т.М. Дрідзе. 4. Розкрийте особливості стресового впливу навколишнього середовища. 5. Охарактеризуйте теорії Г. Зіммеля и Д. Міллера. **Завдання на СР:** 1.Охарактеризувати типи просторових зон за Е. Холлом. 2.Проаналізувати наслідки вторгнення в особистісний простір людини. 3. Охарактеризувати типи територій за І. Альтманом.
3.	**Тема 4. Територіальна поведінка людини (2 год.)** 1. Розкрийте зміст поняття «просторова зона». 2. Проаналізуйте основні типи просторових зон. 3. Охарактеризуйте явище територіальності. 4.Охарактеризуйте основні підходи до територіального структурування простору. 5. Розкрийте зміст поняття «психологічний простір». **Завдання на СР:** 1. Порівняти складові активності людини на природних і антропогенних територіях. 2. Проаналізувати поняття «особистий простір». 3. Охарактеризувати прийоми фіксації особистої території.
4.	**Тема 6. Умовно-невербальні сигнали в навколишньому середовищі (2 год.)** 1.Проаналізуйте основні засоби обробки невербальної інформації. 2.Охарактеризуйте нюх як засіб обробки невербальної інформації. 3.Охарактеризуйте теорію запаху Бека та Майлса. 4.Охарактеризуйте теорію запаху Дж. Еймура . 5.Охарактеризуйте теорію запаху Р. Райт. **Завдання на СР:** 1.Порівняйте теорії запаху. Виділіть спільні та відмінні положення. 2.Охарактеризувати значення нюху в сприйманні оточуючого середовища.
5.	**Тема 8. Психологічні складові якості життя (1 год.)** 1.Розкрийте зміст поняття «якість життя». 2. Охарактеризуйте психологічні критерії якості життя. 3. Охарактеризуйте критерії оцінки соціального самопочуття. **Завдання на СР:**

	1. Проаналізувати психологічні показники якості життя: - благополуччя, - самореалізація, - задоволеність, - особистісна безпека.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Здобувачі вищої освіти самостійно опрацьовують питання за всіма темами в теоретичному або практичному аспекті. Самостійна робота з навчальної дисципліни «Психологія життєвого середовища» включає: поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації.

У процесі самостійної роботи здобувачі вищої освіти мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;
- конспектування літературних джерел;
- робота з довідковою літературою.

Види самостійної роботи здобувача освіти :

- підготовка до аудиторних занять – 92 год;
- підготовка до модульної контрольної роботи – 4 год;
- підготовку до заліку – 6 год.

Загалом – 102 год.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідуваність і виконання завдань

Відвідування лекційних занять не оцінюється, але є бажаним, оскільки навчальний матеріал викладається в доступній формі та є можливість обговорення дискусійних питань і уточнення незрозумілих моментів. Для здобувачів вищої освіти, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях вкрай необхідна. Однак відпрацьовувати пропущені лекції непотрібно.

Активна участь здобувача вищої освіти на семінарських заняттях є обов'язковою. Рейтинг здобувача вищої освіти значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на семінарських заняттях. Кожне пропущене семінарське заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг здобувача вищої освіти з дисципліни. У разі пропуску семінарського заняття обов'язково повинні бути вивчені теми, а також виконані всі завдання. Контроль знань (розуміння) здобувачем вищої освіти пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри психології та педагогіки. Здобувач вищої освіти, який виконає відповідні завдання (відповість на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Здобувач вищої освіти на семінарському занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу не варто.

Форми роботи

Лекції, семінарські заняття. Тематика лекцій висвітлена у робочій програмі (силабусі) дисципліни. Вітаються питання від здобувачів вищої освіти до викладача під час лекції. Допускається і вітається діалог між аспірантами і викладачем на лекції. На семінарських заняттях здобувачі вищої освіти фокусують свою увагу на аналізі соціально-психологічних явищ у суспільстві та оволодівають активними прийомами управління дискусією.

Політика університету

Академічна доброчесність

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті Університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського https://kpi.ua/files/honorcode.pdf, Положення про систему запобігання академічному плагіату https://rb.gy/agihij, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси https://kpi.ua/academic-integrity.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: https://kpi.ua/code, а також у Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf

Вирішення конфліктних ситуацій

Процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів регулюються Положенням про вирішення конфліктних ситуацій в КПІ ім. Ігоря Сікорського https://osvita.kpi.ua/2020_7-170.

У випадку не згоди здобувача вищої освіти з оцінкою за результатами контрольного заходу, він має право подати апеляцію у день оголошення результатів відповідного контролю на ім'я декана факультету/директора інституту за процедурою визначеною Положенням про апеляції в КПІ в КПІ ім. Ігоря Сікорського https://osvita.kpi.ua/node/182.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (РСО)

Поточний контроль: опитування за темою заняття, модульна контрольна робота.
Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.
Семестровий контроль: залік.

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг здобувача вищої освіти з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

1) роботу на семінарських (практичних) заняттях (відповіді, вирішення завдань і доповнення відповідей інших здобувачів вищої освіти у процесі дискусії);

2) виконання модульної контрольної роботи

1. Робота на семінарських (практичних) заняттях:

Максимальна кількість балів складає 54 (максимальна кількість балів на 1 занятті – 12):

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слушними доповненнями відповідей інших здобувачів вищої освіти у процесі дискусії	9-12
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	5-8
участь у проведенні заняття; надання частково правильних відповідей або правильне вирішення завдань з неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді	1-4
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування	0

Здобувач вищої освіти отримає найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь у проведених семінарських (практичних) заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниження рейтингу здобувача вищої освіти. Викладач оцінює роботу здобувача вищої освіти на кожному семінарському занятті і виставляє оцінки в кампусі, в рубриці «Поточний контроль» після проведення семінарського заняття.

2. Модульна контрольна робота

Модульна контрольна робота складається з 46 тестових завдань, що відображають зміст всієї дисципліни. МКР проводитися за допомогою гугл-тестів на останній (передостанній) лекції. Доступ до МКР надається здобувачам вищої освіти лише під час лекції. Перескладати МКР не можна.

Максимальна кількість балів складає 46 (максимальна кількість балів за 1 тестове завдання – 1):

Тестове завдання виконане правильно (кожне з 46)	1
Тестове завдання виконане не правильно (кожне з 46)	0

Умови допуску до семестрового контролю:

Здобувачі вищої освіти*, які не виконали всіх передбачених силабусом дисципліни завдань не допускаються до заліку.*

Семестровий контроль:

Здобувачі вищої освіти, які набрали протягом семестру **60 і більше балів** мають можливості:

а) отримати залікову оцінку (залік) відповідно до набраного рейтингу (рейтингові бали переводяться до оцінки згідно із таблицею та заносяться до відомості семестрового контролю);

б) виконати залікову контрольну роботу з метою підвищення оцінки (при цьому попередній рейтинг здобувача вищої освіти з дисципліни скасовується і він отримує оцінку тільки за результатами залікової контрольної роботи).

Залікова контрольна робота (ЗРК) складається із 50 тестових завдань, що відображають зміст всієї дисципліни. ЗКР проводитися за допомогою гугл-тестів, доступ до ЗКР надається здобувачами вищої освіти лише під час проведення заліку.

тестове завдання виконано правильно (кожне з 50)	2
тестове завдання виконано неправильно (кожне з 50)	0

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	*Оцінка*
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації здобувачам вищої освіти

При вивчені дисципліни «Психологія життєвого середовища» здобувач вищої освіти має користуватися, в першу чергу, літературою, яка визначена в основному списку і є у фондах науково-технічної бібліотеки імені Г.С. Денисенка. Додатковим джерелом інформації мають бути конспекти лекцій. Для самостійної роботи здобувачам вищої освіти рекомендовано користуватись вільним і безкоштовним доступом до комп’ютерної техніки, мережі Інтернет, фондів Науково-технічної

бібліотеки ім. Г. І. Денисенка, інформаційних і електронних ресурсів, міжнародних наукометричних баз даних, передплачених і вільнодоступних видань.

Зміст дисципліни реалізується через опанування трьох блоків: теоретичного, практичного та блоку самостійної роботи. Опанування теоретичного блоку здійснюється в процесі роботи на лекціях та опрацювання літератури. На семінарських заняттях відпрацьовуються конкретні вміння та навички аналізу психологічного аспекту життєвого середовища, формуються комунікативні здібності, вміння аргументувати та відстоювати власну точку зору.

Опанування дисципліни «Психологія життєвого середовища» передбачає комплексний підхід при виборі форм та методів навчання. Суть такого підходу полягає в поєднанні лекційних занять та різноманітних форм самостійної роботи, в тому числі: робота на семінарському занятті; підготовка доповідей та виступів з доповідями на семінарах.

Семінарське заняття дає можливість виявити рівень підготовки до нього (виступ, участь в дискусії, висловлення власної думки). Критеріями оцінювання виконання завдань семінарського заняття є: логічна послідовність відповіді; повнота розкриття кожного питання; аналітичність міркувань у відповіді; посилання на джерела; обґрунтованість особистих висновків. У процесі роботи з літературою та конспектування важливо записувати бібліографічні відомості джерела та номери сторінок, з яких були запозичені думки для подальшого оформлення посилань на джерела. Підготовлені раніше матеріали обробляють, включають в роботу власний аналіз.

Позааудиторні заняття

Можлива участь здобувачів вищої освіти у неформальних гуртках, зокрема у відкритій групі PhD-інкубатор https://www.facebook.com/groups/2735550373369832/

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом, к. психол. н., доцентом кафедри психології та педагогіки Блохіною Іриною Олександрівною

Ухвалено кафедрою психології та педагогіки (протокол № 14 від 14.05.2025 р.)

Погоджено методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 4 від 24.06.2025 р.)

Додаток 1

Орієнтовний перелік питань до залікової контрольної роботи

1. Розкрити особливості сприймання навколишнього середовища людиною.
2. Охарактеризувати поняття емоційної ідентифікації з елементами навколишнього середовища.
3. Розкрити роль смислової наповненості навколишнього середовища для людини.
4. Розкрити сутність екологічного підходу у моделі Д. Гібсона.
5. Розкрити зміст поняття «екологічна валідність».
6. Охарактеризувати основні підходи до визначення поняття «стать».
7. Охарактеризувати основні підходи до визначення поняття «гендер».
8. Проаналізувати основні гендерні психологічні дослідження.
9. Охарактеризувати основні підходи до визначення поняття «фемінність»
10. Охарактеризувати основні підходи до визначення поняття «маскулінність».
11. Розкрити теоретичні моделі вивчення стресів.
12. Охарактеризувати стадії стресу за Г.Сельє.
13. Розкрити зміст поняття «просторова зона».
14. Проаналізувати основні типи просторових зон.
15. Охарактеризувати явище територіальності.
16. Охарактеризувати основні підходи до територіального структурування простору.
17. Розкрити зміст поняття «психологічний простір».
18. Порівняти складові активності людини на природних і антропогенних територіях.
19. Проаналізувати поняття «особистий простір».
20. Проаналізувати основні засоби обробки невербальної інформації.
21. Охарактеризувати нюх як засіб обробки невербальної інформації.
22. Охарактеризувати теорію запаху Бека та Майлса.
23. Охарактеризувати теорію запаху Дж. Еймура .
24. Охарактеризувати теорію запаху Р. Райт.
25. Порівняти теорії запаху. Виділіть спільні та відмінні положення.
26. Охарактеризувати значення нюху в сприйманні оточуючого середовища.
27. Охарактеризувати специфіку психологічного розуміння навколишнього середовища.
28. Визначити та охарактеризувати види навколишнього середовища.
29. Проаналізувати та порівняти підходи до класифікації видів середовища Г.М. Андрєєвої, Т.М. Дрідзе.
30. Розкрити зміст поняття «просторова поведінка».
31. Охарактеризувати типи просторових зон за Е. Холлом.
32. Розкрити зміст феномену психологічного простору.
33. Охарактеризувати класифікацію типів територій І. Альтмана.
34. Виділити психологічні особливості соціальної взаємодії в середовищі проживання людини.
35. Навести типологію приватності А. Вестіна.
36. Розкрити зміст поняття «краудінг».
37. Охарактеризувати вплив краудінга на стан і поведінку людини.
38. Розкрити зміст понять «житлове середовище», «житло».
39. Проаналізувати підхід Г.А. Ковальова до аналізу освітнього середовища: фізичне оточення, людські чинники, програма навчання.
40. Охарактеризувати специфіку сусідських взаємовідносин.
41. Охарактеризувати психологічні особливості сусідських взаємовідносин.
42. Навести типологію сусідства. Регуляція сусідських контактів.
43. Охарактеризувати поняття «якість життя».
44. Проаналізувати концепцію якості життя.
45. Визначити психологічні критерії якості життя.
46. Проаналізувати психологічний потенціал населення.
47. Виділити критерії оцінки соціального самопочуття.
48. Схарактеризувати систему психологічних показників якості життя.
49. Охарактеризувати поняття «екологічна свідомість»
50. Порівняти зміст понять «простір» та «середовище».